

Wyrok z dnia 9 sierpnia 1995 r.
II URN 26/95

Występowanie padaczki nie jest równoznaczne z istnieniem długotrwałej niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym w rozumieniu art. 21 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (jednolity tekst: Dz. U. z 1993 r., Nr 71, poz. 342). Ocena zdolności do takiej pracy zależy od stopnia nasilenia tego schorzenia.

Przewodniczący SSN: Stefania Szymańska (sprawozdawca), Sędziowie SN: Jerzy Kwaśniewski, Maria Tyszczel,

Sąd Najwyższy, przy udziale prokuratora Piotra Wiśniewskiego, po rozpoznaniu w dniu 9 sierpnia 1995 r. sprawy z wniosku Mariusza G. przeciwko Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego-Oddział Regionalny w W. o dalsze prawo do renty inwalidzkiej rolniczej, na skutek rewizji nadzwyczajnej Ministra Sprawiedliwości [...] od wyroku Sądu Wojewódzkiego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Toruniu z dnia 23 września 1994 r., [...]

o d d a ł rewizję nadzwyczajną.

U z a s a d n i e n i e

Mariusz G. urodzony dnia 17 kwietnia 1960 r. pobierał od 1 maja 1991 r. rentę inwalidzką rolniczą.

Obwodowa Komisja Lekarska po przeprowadzeniu kontrolnego badania lekarskiego w dniu 15 czerwca 1994 r., uznała wnioskodawcę nadal za długotrwale niezdolnego do pracy w gospodarstwie rolnym. Stanowiska tego jednak nie podzieliła Wojewódzka Komisja Lekarska (orzeczenie z 27 czerwca 1994 r.), która nie stwierdziła u niego długotrwałej niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym.

Z powołaniem się na orzeczenie Wojewódzkiej Komisji decyzją z dnia 29 czerwca 1994 r. Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Oddział Regionalny w W. wstrzymała z dniem 1 sierpnia 1994 r. wypłatę renty inwalidzkiej rolniczej.

W odwołaniu od powyższej decyzji wnioskodawca domagał się przywrócenia prawa do renty inwalidzkiej rolniczej powołując się na brak poprawy stanu zdrowia i dalszą niezdolność do pracy w gospodarstwie rolnym.

Sąd Wojewódzki-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Toruniu dopuścił dowód z opinii biegłych lekarzy internisty i neurologa.

Biegli rozpoznali u wnioskodawcy padaczkę i znaczne bóle głowy naczyniowo-ruchowe. Biegli stwierdzili wprawdzie, że schorzenia te ograniczają zdolność do pracy w gospodarstwie rolnym, jednakże nie uniemożliwiają jej całkowicie. Według biegłych wnioskodawca nie powinien wykonywać prac na wysokości i prowadzić pojazdów mechanicznych, jest jednak zdolny do wykonywania prostych prac w gospodarstwie rolnym.

Sąd Wojewódzki-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Toruniu wyrokiem z dnia 23 września 1994 r. oddalił odwołanie wnioskodawcy.

Wyrok ten zaskarżył rewizją nadzwyczajną Minister Sprawiedliwości. Zarzucając rażące naruszenie prawa, a w szczególności art. 3 § 2 k.p.c. oraz art. 21 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (jednolity tekst: Dz. U. z 1993 r., Nr 71, poz. 342), a nadto naruszenie interesu Rzeczypospolitej Polskiej, Minister wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Wojewódzkiemu-Sądowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Toruniu do ponownego rozpoznania.

Według rewizji nadzwyczajnej, zaskarżony wyrok wydany został w sprawie niedostatecznie wyjaśnionej do ostatecznego rozstrzygnięcia, gdyż opinia biegłych lekarzy, którą Sąd przyjął za podstawę ustaleń faktycznych wyroku, nie pozwala na orzeczenie o utracie przez wnioskodawcę prawa do renty inwalidzkiej rolniczej. Rewidujący podkreśla, iż nadal u wnioskodawcy stwierdzono padaczkę, tj. schorzenie, z powodu którego został on uznany przez Wojewódzką KiZ orzeczeniem z dnia 18 czerwca 1991 r. za całkowicie niezdolnego do pracy w gospodarstwie rolnym, co dało podstawę do przyznania renty inwalidzkiej rolniczej. Badające kontrolnie Obwodowa i Wojewódzka KiZ różnią się jedynie w ocenie wpływu tego schorzenia na zdolność wnioskodawcy do pracy w gospodarstwie rolnym. Padaczkę rozpoznali także biegli lekarze (opinia z dnia 14 września 1994 r.), jednakże ich stanowisko nie uwzględnia dyspozycji art. 21 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników. Przepis ten stanowi, że ubezpieczonego uważa się za długotrwale niezdolnego do pracy w gospodarstwie rolnym przy stwierdzeniu przeciwwskazań do osobistego wykonywania niezbędnych prac w danym gospodarstwie rolnym. Na podkreślenie zasługuje określenie "niezbędnych prac" i "w danym gospodarstwie rolnym", wobec czego dla prawidłowej oceny tej ostatniej okoliczności konieczne jest posiadanie danych charakteryzujących gospodarstwo rolne prowadzone przez zainteresowanego rolnika. Zawarte w opinii biegłych lekarzy stwierdzenie, że stan zdrowia wnioskodawcy ogranicza jego zdolność do pracy w gospodarstwie rolnym, nie uniemożliwiając jej jednak całkowicie i że wnioskodawca jest zdolny do wykonywania prostych prac w gospodarstwie rolnym, nie pozwala na ustalenie stanu faktycznego sprawy, przy zastosowaniu powołanego wyżej przepisu art. 21 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. Możliwość wykonywania prostych prac jest zupełnie czym innym niż możliwość wykonywania niezbędnych prac, a więc wszystkich koniecznych dla prowadzenia danego gospodarstwa rolnego. Dlatego niezbędne jest uzyskanie danych charakteryzujących prowadzone przez wnioskodawcę gospodarstwo rolne, a także ustalenie rodzaju i zakresu prac dotychczas wykonywanych przez zainteresowanego w tym gospodarstwie rolnym. Po uzyskaniu danych na powyższe okoliczności celowe będzie przeprowadzenie dowodu z opinii biegłych lekarzy neurologa i psychiatry (ze względu na uprzednie stwierdzenie u wnioskodawcy zespołu psychoorganicznego), którzy biorąc pod uwagę te dane, a także treść art. 21 ust. 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. oraz wskazówki orzecznicze zawarte w § 1 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 21 października 1991 r. w sprawie ustalania prawa do renty inwalidzkiej rolniczej oraz zgłaszania i ustalania okoliczności i przyczyn wypadku przy pracy rolniczej (Dz. U. Nr 103, poz. 449) określą, czy wnioskodawca jest nadal długotrwale niezdolny do pracy w gospodarstwie rolnym, czy też - i z jakich powodów - obecnie niezdolność ta ustąpiła. Ponadto biegli winni ustosunkować się do rozbieżnych orzeczeń Obwodowej Komisji Lekarskiej z dnia 15 czerwca 1994 r. i Wojewódzkiej Ko-

misji Lekarskiej z dnia 27 czerwca 1994 r.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

1. W uzasadnieniu wyroku, sporządzonym na żądanie Sądu Najwyższego, Sąd Wojewódzki-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych podał, iż w celu wyjaśnienia, czy wnioskodawca nadal jest niezdolny długotrwale do pracy w gospodarstwie rolnym, przeprowadził dowód z opinii biegłych sądowych - lekarzy specjalistów z zakresu neurologii i chorób wewnętrznych oraz z akt rentowych wnioskodawcy. Opinia biegłych dała podstawę do ustalenia, że występująca u wnioskodawcy padaczka oraz znaczne bóle głowy naczyniowo-ruchowe nie powodują obecnie długotrwałej niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym.

Sąd podkreślił, iż dokonując tego ustalenia miał na uwadze przepis art. 21 ust. 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników, w myśl którego ubezpieczonego uważa się za długotrwale niezdolnego do pracy w gospodarstwie rolnym, jeżeli z uwagi na pogorszenie stanu zdrowia istnieją przeciwwskazania do osobistego wykonywania niezbędnych prac w gospodarstwie rolnym przez okres przekraczający 6 miesięcy.

Zdaniem Sądu, do takiego ustalenia uprawniają dane zawarte w kwestionariuszu zawodowym. Z posiadanego przez wnioskodawcę gospodarstwa rolnego o pow. 8,39 ha, grunty rolne wraz z łąką zajmują 5,85 ha, a około 3 ha stanowi las. W gospodarstwie uprawiane są ziemniaki na powierzchni 0,5 ha oraz zboże na obszarze ok. 2 ha. Wnioskodawca posiada 1 konia, 4 krowy i 6 świń. W gospodarstwie są maszyny konne, jak: brona, pług, sprzężynówka, kopaczka oraz grabiarka ciągnikowa, rozstrząsacz siana i siewnik. Wnioskodawca w kwestionariuszu z dnia 19 lipca 1994 r. podał, że pomaga żonie przy pracach w podwórzu i chodzi do mleczarni z mlekiem.

Mając na uwadze powyższe ustalenia oraz opinię biegłych, że schorzenie wnioskodawcy wyklucza tylko pracę na wysokościach i przy prowadzeniu pojazdów mechanicznych, Sąd uznał, że wnioskodawca jest zdolny do osobistego wykonywania niezbędnych prac w posiadanym gospodarstwie rolnym.

2. Nie jest trafny zarzut, że Sąd Wojewódzki wydał wyrok w sprawie niedostatecznie wyjaśnionej do ostatecznego rozstrzygnięcia. Analiza akt sprawy wykazuje, że Sąd dysponował wystarczającym materiałem dowodowym do dokonania niewadliwych ustaleń faktycznych, stanowiących podstawę zaskarżonego wyroku.

Należy podkreślić, że wbrew zarzutowi rewizji nadzwyczajnej, w aktach rentowych znajduje się kwestionariusz zawodowy z dnia 25 lipca 1994 r., zawierający szczegółowe dane co do powierzchni gospodarstwa wnioskodawcy, w tym powierzchni ziemi ornej, łąk i lasów, ilości posiadanego inwentarza żywego oraz posiadanych maszyn rolniczych.

W świetle tych miarodajnych danych za niewadliwe należy uznać ustalenie Sądu, że zakres prac wykonywanych w gospodarstwie wnioskodawcy nie jest duży i praktycznie ogranicza się do obrządku niewielkiej ilości inwentarza żywego i do upraw na obszarze 2,5 ha, nie wymagających znacznego wysiłku fizycznego. Prace fizyczne niezbędne do prowadzenia tego gospodarstwa są zatem proste, gdyż w gospodarstwie nie ma dużo zwierząt hodowlanych i nie cechuje go wysoki stopień zmechanizowania.

W tym stanie, skoro według opinii biegłych lekarzy właściwych specjalności,

wnioskodawca z uwagi na padaczkę nie może wykonywać prac na wysokości oraz nie może prowadzić pojazdów mechanicznych, Sąd miał podstawę do ustalenia, iż wnioskodawca nie jest inwalidą w rozumieniu art. 21 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników. Przy wymienionych przeciwwskazaniach jest on bowiem zdolny do wykonywania pozostałych prac fizycznych, w tym do wykonywania prac niezbędnych w jego gospodarstwie rolnym.

Trafne jest stanowisko Sądu, że występowanie padaczki nie jest równoznaczne z istnieniem długotrwałej niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym, ponieważ ocena zdolności do takiej pracy zależy od stopnia nasilenia schorzenia. Biegli sądowi nie stwierdzili żadnych zmian o charakterze psychicznym i nie widzieli potrzeby zasięgnięcia opinii lekarza z zakresu psychiatrii. Stopień zaawansowania epilepsji ocenili na podstawie specjalistycznego badania neurologicznego oraz wyników badania EEG, tj. właściwego specjalistycznego badania dodatkowego. Brak jest zatem podstawy do kwestionowania ich rozpoznania oraz oceny wydolności organizmu wnioskodawcy do prac wymaganych przy prowadzeniu jego gospodarstwa.

Należy zaznaczyć, że w składzie Obwodowej KiZ badającej wnioskodawcę w dniu 15 czerwca 1994 r., która to Komisja uznała go nadal za długotrwale niezdolnego do pracy w gospodarstwie rolnym, nie było specjalisty neurologa. Orzeczenia tej Komisji zatem nie można przeciwstawić opinii lekarzy biegłych sądowych.

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy nie podzielił zarzutów rewizji nadzwyczajnej, w związku z czym oddalił ją na mocy art. 421 § 1 k.p.c.

=====